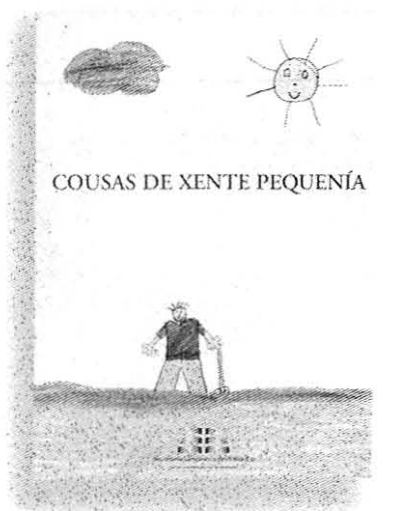

Llibros

COUSAS DE XENTE PEQUENÍA

- Colección Os Llibros d'Entrambasauguas nº 5
- Academia de la Llingua Asturiana Secretaría Llingüística del Navia-Eo, 2002.
- 56 páxinas.

El 24 de mayo de 2001, na escola pública "Ramón de Campoamor" de Navia, os centros unde s'aprendía gallego-asturiano festexaban el *Primeiro Día das Lletas Asturianas* con xogos y actividaes de todas as menas. Precisamente demos conta d'ello nel nº 16 d'ENTRAMBASAUGUAS. Us días primero convocárase un concurso de dibuxo y outro de contos. Agora recóyense neste llibro, núa edición que quedóu mui guapía, os relatos ganadores de dalgús dos premios que se deron y os dibuxos en color dos mesmos autores, ademáis de dalgún outro pintao polos máis pequenos. Son contos de nenos y nenas das escolas de Tapia, Barres, Tol, Navia y Villayón.

BUAL, COUSAS D'ENTOINTE PA PASADO MAÑÁ Y SENTIMIENTOS

- Autora: María Teresa López García
- Trabe, 2002.
- 151 páxinas.

Despóis del sou *Vocabulario de Bual*, Mª Teresa López brinda al público outro llibro que, d'esta volta, ten muito de miscelánea. É un obra el máis d'ella escrita en castellano, aunque ta chiscada de vocabulario autóctono y frases en cursiva allí unde nun ye queda outro remedio

que botar mao da fala materna. Nel apartao "Cousas d'antes", y al xeito d'un diccionario enciclopédico pequenín, vai esplicando productos, llabores, cousas xa desaparecidas: dende a mola d'afilar hasta a utilidá dos xungos, pasando pola vestimenta, os probes das portas ou as merendadas. Siguen outros apartaos unde Mª Teresa vai degranando os sous recordos y el material recoyido por ella sobre crencias, costumes, tradiciónis, remedios caseiros contos, cántigas, etc.

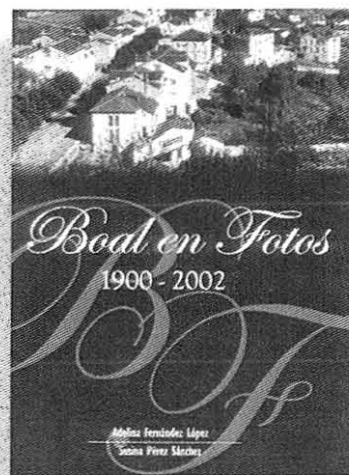
El obra zárrase cua parte máis personal del autora, a dos sentimientos, unde bota mao da nosa fala xa dafeito. Son composicióis unde sigue el estilo de sou padre, Benjamín López, con úa temática mui centrada nel sou Bual natal, nos sous paisaxes y na súa xente, aunque tamén abre os sous esmolementos a os tempos actuales.

BOAL EN FOTOS

- Autoras: Adelina Fernández López & Susina Pérez Sánchez
- Asociación d'Amas de Casa de Bual, 2002.
- 304 páxinas.

Tamos delante d'un llibro que vén poñer el ramo al trabayo das dúas autoras, xa conocido col sou llibro anterior, *Cousas de Boal*. Neste *Boal en fotos* recóyense un feixe d'instantáneas veyas y novas que nos deixan achegarnos al Bual das festas, dos mercaos, das escolas, del trabayo, da emigración. Aunque é a parte gráfica a fundamental del llibro, hai que señalar qu'os comentarios ás fotos tán feitos na fala de Bual.

De todos os xeitos, bótase en falta —nesta y noutras publicacióis salidas

del iniciativa d'asociacións culturales ou de particulares— úa mayor preocupación pola corrección llingüística y ortográfica habendo como hai xa úa proposta de normas pral gallego-asturiano que siguen as institucións educativas y culturales asturianas. Cualquera llingua —tamén a nosa— precisa ter un código escrito formal y esto tamos seguros que lo tein qu'entender as autoras, profesoras as dúas.

Nun queda máis que volver felicitar á xente de Bual por dispoñer de mueres que trabayan desinteresadamente por fer conocer miyor a cultura y as tradiciónis da súa terra.

21 POEMAS

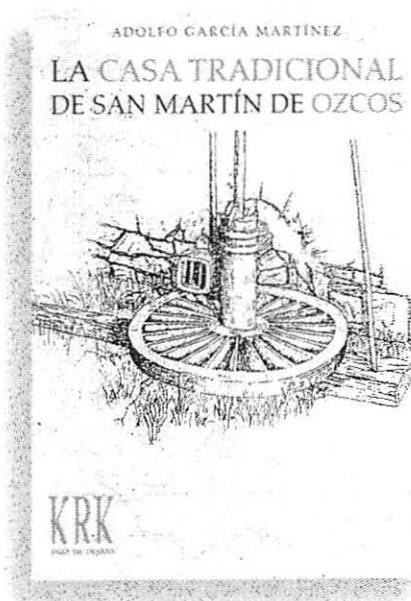
- Autor: Antolín Santos Mediante Ferraría
- Conceyo de Taramundi, 2002.
- 106 páxinas.

Por iniciativa del Conceyo taramundés y del Asociación Xuvenil "Os Castros" publícase esta escoyeta de ventiún composicióis del escritor Antolín Santos Mediante Ferraría

(Taramundi 1880–Piantón 1944). Núa edición del estudioso gallego Xoán Babarro, con prólogo bilingüe, na súa llingua y en castellano, amóstranos parte del obra d'un home que se sintía partícipe da lliteratura gallega —siguindo el modelo de gallego lliterario que daquela s'iba forxando entre os escritores de Galicia— y qu'en 1925 chegou a ganar un premio na "Festa da Poesía Galega" en Lugo.

Así y todo, mediante nunca esquecía el sou sito de nacemento: «Fun a Taramunde á festa/ que no domingo primeiro/ deste mes tódolos anos/ celebran con lucimento/ pola Virxen do Rosario/ devotos e limosneiros/ da Santa, que a Taramunde/ naide lle gana en espréndedo».

LA CASA TRADICIONAL DE SAN MARTÍN DE OZCOS

- Autor: Adolfo García Martínez
- KRK, 2002.
- 296 páxinas.

Anque el primeiro cometido d'esta sección é reseñar llibros *en* ou *sobre* el gallego-asturiano, femos úa excepción con esta obra d'Adolfo García Martínez pol sou interés pral coñecemento del léxico tradicional del conceyo de Samartín d'Ozcós. Quer ser el llibro úa monografía etnográfica unde estudiar el patrimonio local dende úa perspectiva etnohistórica y, a un tempo, valer d'orientación pra proyectos que se podan fer de museos y ecomuseos. Brinda a todo lo llargo del texto un feixe de léxico y al final, ademáis, un vocabularín ben interesante da fala del conceyo.

Desmerécenlo un pouquín, eso sí, dalgús enquivocos llingüísticos y toponímicos (qu'empezan nel mesmo título del llibro col nome del conceyo), pero é úa aportación valiosísima y feita con todos os recursos metodolóxicos y a esperiencia d'un antropólogo avezao como é García Martínez.

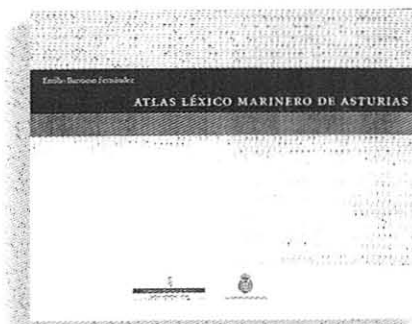
ATLAS LÉXICO MARINERO DE ASTURIAS

- Autor: Emilio Barriuso Fernández
- RIDEA, 2002.
- 358 páxinas.

Tamos delante d'un obra monumental resultao del llabor d'úa sola persona a lo llargo de trenta anos. Con un trabayo incansable, Emilio Barriuso recoyóu el léxico marineiro usao nos decioito portos con actividá pesqueira d'Asturias. Dá idea del vallume d'esta empresa el feito de que son alreduro de 3.600 as cuestioís referidas á navegación, á embarcación, á pesca, al mar, á fauna y al tempo, y que las preguntóu nesos decioito sitios a 48 informantes, marneiros veyos y carpinteiros de ribeira.

En conto al noso ámbito llingüístico, el *Atlas Léxico Marinero* recoye as respostas dos portos das Figueiras, Tapia, El Porto y Ortigueira. Nas súas páxinas pódense ir vendo as asomeñanzas y as diferencias entre el léxico de cada porto d'un xeito mui gráfico. Pra qu'os lletores se fagan úa idea, por exemplo, a pregunta nº 1.984, sito pra secar as redes: tendal (As Figueiras), tendedeiro (Tapia), secadeiro (El Porto), viñal (Ortigueira); a 2.361, nome da especie *Alosa alosa*: zamborca (As Figueiras, Tapia), mazorca (El Porto), veyá (Ortigueira); ou a 3.139, polvo d'auga qu'ergue el vento nos picos das ondas: fumarevos (As Figueiras), borregos (Tapia), blancor (El Porto), chorrizo (Ortigueira).

É, al cabo, un trabayo fundamental pral coñecemento del léxico del gallego-asturiano y un llibro de consulta obrigaio pral futuro.

Revistas

El nº 81 da revista *Lletres Asturianas* vén con dúas aportacións ben interesantes prá nosa fala. A primeira é a publicación d'un artículo de Concepción Álvarez Lebrede, "Algunhas cancións tradicionales pr'aneinar da comarca eo-naviega", unde esta profesora da Universidá de Santiago, de reices tapiegas, fai un repaso y un análisis das cántigas y dos xogos que pasan de madres a fiyas y de bolas a netas pr'arrollar ou divertir os nenos.

A segunda aportación chéganos da mao de Xosé Lluís García Arias, que na sección "Lletres vieyes" rescata úa traducción al gallego-asturiano d'úas endechas del portugués Camões. Tamos en 1893, y nesa fecha el encargao d'axeitar a fala portuguesa á de Bual nun podía ser outro máis que Bernardo Acevedo Huelves. A traducción é úa ayalga pr'amecer á qu'é a primeira obra lliteraria na nosa fala, un soneto, tamén d'Acevedo, de 1891. Reproducimos namáis el empezo das endechas pra que cobicien os lletores: «Aquella coutiva,/ que me ten coutivo,/ porque nella vivo,/ xa non quer que viva./ Eu nunca vin rosa/ en hortos, nin poyos,/ que pra os meus oyoos/ fose máis hermosa».

Tamén acaba de salir el nº 11 da revista *Cultures. Revista Asturiana de Cultura*, editada pol Academia de la Llingua Asturiana, que trata monográficamente el paisaxe agrario en mui ben de conceyos d'Asturias. Nel que ten que ver cos conceyos máis occidentales, el xeógrafo cuañés Benxamin Méndez García esplica nel sou artículo "El espacio agrario na marina de Cuaña" os antecedentes históricos que, amecidos ás circunstancias propias del actual sistema capitalista, deron como resultao el paisaxe rural qu'hoi podemos ver nas parroquias de Cartavio, Mougúas y Folgueiras.

Radio y televisión

Na televisión local ORT de Navia, sigue Norma Méndez col sou programa na fala "Cousas nosas". Recordamos os horarios: de llúis a venres de 10:10 a 10:50. Tamén continúa col sou programa na radio, igualmente de llúis a venres, dende as 12:20 hasta a 1:00.

Premios literarios

El XII Premio Xeira de narracións curtias en gallego-asturiano —qu'este ano aumentou a 500 euros—, ganólo nesta edición Alba González Fernández, de Valdeparés (El Franco), úa estudante de deciseite anos que ta fendo bachillerato artístico en Uviéu. El relato ganador titúlase "Dos tempos, os miyores".

A escritora nacida na Antigua (San Tiso d'Abres), Aurora García Rivas, ganou col relato "O Arcón" el primeíro premio del sou concurso de contos basaos na tradición oral qu'organiza el asociación cultural de Santalla d'Ozcos "Amigos de Antonio Raimundo Ibáñez". El segundo premio foi pral santallés José Luis Díaz Álvarez col relato "Carta a Farruco". Hai que señalar qu'houbó premios nas categorías escolares.

El Asociación Juan Manuel Méndez, da Caridá (El Franco), tamén deu a conocer os ganadores da segunda edición del sou concurso d'obras teatrales na nosa fala. El ganador del premio de 450 euros á miyor obra llarga foi Javier Méndez Méndez, con *As tertulias en Ca Remedios*, mentres qu'el ganador na categoría d'obra curtia, foi Pedro Velasco Suárez, que llevou 150 euros pol obra *Cómenme os didos*.

Cursos de formación

A lo llargo d'úa semana entre finales de xuyín y empezos d'agosto de 2002, fécose en San Antolín d'Ibias a 2ª fase del Curso de Capacitación en Gallego-Asturiano pra profesores de Primaria y Secundaria. A titulación remátase con úa 3ª fase non presencial na qu'os futuros profesores tein qu'amañar individualmente trabayos de tipo didáctico pra súa aplicación nel aula.

El curso enmarcábase dentro dos Cursos de Brao del Academia de la

Llingua, que cuntaron con úa acoyida bárbara por parte da xente d'Ibias. Entre as actividades das que pudieron disfrutar os asistentes y os vecíos en xeneral tuvieron el obra de teatro de Tomás Niembro *Toluras de veyos*, a cargo del grupo "Pico de Faro" da Roda (Tapia), y el actuación del grupo de gaitas "Marino-tapiega".

Podemos confirmar, ademáis, que pra este ano 2003 vaise volver organizar outro Curso de Capacitación en Gallego-Asturiano dentro dos Cursos de Brao del Academia de la Llingua Asturiana.

Día das Letras

Este ano pasao volvéuse fer el Día das Letras Asturianas nel Navia-Eo pra os nenos y nenas que van al asignatura de gallego-asturiano. El acto central, organizao con muito agayo polas profesoras de gallego-asturiano, foi en Tapia. A él asistieron el responsable da Secretaría Llingüística del Navia-Eo, Xosé Antón González Riaño, que presentou el llibro *Cousas de xente pequena*, y el Director Xeneral de Personal da Viceconsejería d'Educación, Arturo Verano.

Peró tamén houbo presencia del gallego-asturiano na Selmana de les Lletres Asturianas: un grupo de rapaces del Instituto de Tapia desprazóuse a Les Ariondes (Parres) pra participar nos actos institucionales organizaos pola Consejería de Cultura, y allí lleron varios poemas en gallego-asturiano.

Pra este ano, el Día das Letras vai ser el 2 de mayo, fecha que tamén han festexar como se merez nas escolas del Navia-Eo.

Normalización social

D'esta vez temos que falar d'un peteiro de rapaces mui agayaosos, el Asociación Cultural "Rapalacoís" das Figueiras, que coye el nome d'un topónimo mui característico da villa marneira. Nas súas actividades festeixeras y en busca de financiación, usan a fala d'un xeito totalmente natural y llibre de prexucios. Ei tán, se non, el exemplo qu'amostramos al pé d'esta columna.

SORTEO DE PRIMAVERA 2002 EN TAPIA

DE 3.000 EUROS

La Asociación de Comerciantes, Industria y Servicios "ACISET"

REGALAYE PAPELETAS pola súa compra dende el día 15 d'Abril

A RIFA HA SER NUA VERBENA EL DÍA 15 DE XUNIO EN TAPIA. HASE SACAR UN NUMARO CADA 15 MINUTOS HASTA QUE PAREZA EL PREMIO.

EL GANADOR TEN QUE GASTAR OS 3.000 EUROS NA MAÑA DEL DÍA 15 DE XUNIO, SEGUN SE RECOYE NAS BASES DEPOSITADAS NOS ESTABLECIMIENTOS ASOCIADOS

En Tapia, el Asociación de Comerciantes fexo úa campaña de promoción del comercio local unde todos os materiales de propaganda taban en gallego-asturiano: as cartas a os colaboradores, el cartel y as papeletas da rifa que se fexo. É esta úa iniciativa qu'hai que chufar porque ese é el camín pra dar a entender á xente qu'a fala qu'usan todos os días tamén se pode usar de xeito escrito y pra cuestións que, hasta agora, ye taban vedadas.

Tamén temos que fer referencia al Grupo de Montaña del Club Deportivo "Marqués de Casariego", de Tapia, qu'editan anualmente un calendario d'actividades unde el gallego-asturiano ten úa presencia mui importante (descripcióis das travesías, toponimia, només dos meses, etc.).

RIFA PÁ NOITE CELTA DAS FIGUEIRAS

"Quen dixó comida dixó cocho"
A Asociación Cultural Rapalacoís ha de dar al que teña a sorteira que se organiza con os últimos tres números del sorteo da ONCE del 25 de Novembro un cocho de matanza bárbara con un leño de produtos del cocho:

Un xamón, un lacón, un tocín, 3 kilos de chorizos, 2 kilos de morciyas, dous chocos, dous botelos, 2 kilos de costela y un cabeza de cocho.

0451

Duración: 1 hora

0951

Cebada: 4 ou 15 días